

YOSHLAR O'RTASIDA TIL O'RGANISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH USULLARI

Turg'unboyeva G.D

O'z DJTU talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada talabalarning chet tillarini o'rganish jarayonida yo'l qo'ygan xato va kamchiliklari va ularni bartaraf etish keltirilgan. Til o'rganish jarayonini osonlashtirish uchun bir qancha samarali usullar aks ettirilgan.*

Kalit so'zlar: *ingliz tili, metodlar, media, malakalar, motivatsiya, You Tube, kontent, blog, akkaunt, ssenariy, platforma.*

Til o'rganishga bo'lgan talab kundan kunga ortib bormoqda, lekin o'rganuvchilar bu yo'lda qiyinchiliklarga duch kelishlari tabiiy. Mutaxassislar bu holatning oldini olish uchun juda ko'p ish, usullar, amaliyotlarni amalga oshirmoqda.

Psixologlarning fikricha, til o'rganish jarayonida duch keladigan qiyinchiliklarning asosiy sabablari kamida 3 ta omildan kelib chiqadi; tashvish, motivatsiya va o'rganish strategiyalari. Ko'p hollarda bu nafaqat insonning irodasiga, balki uning salohiyati va sog'lig'iga ham bog'liq bo'lishi mumkin, shuning uchun tilida buzilish bo'lgan odamlar o'z fikrlarini ifoda etishda va boshqalarning nima deyayotganini tushunishda qiynaladilar. Masalan, auditoriyada kuchli talabalar darsda doimo qolganlarni ortda qoldiradi. Tortinchoq talabalar mashg'ulot paytida faol ishtirok eta olmaydi.

Asosiy mavzuga qaytadigan bo'lsak, inson mustaqil ravishda tilni o'rganishi mumkin, ammo mutaxassislar bu usul samarali emasligini ta'kidladilar. Talaba til o'rganishi uchun yaxshi ustoz tanlay olishi kerak, chunki bu muhim omillardan biridir. Ko'p hollarda o'qituvchining usuli o'rganuvchigamos bo'lmasligi mumkin, sababi har kimning o'rganish qobiliyati har xil bo'ladi. Ayrim o'qituvchilarning samarasiz usullari orqali til o'rganish bilan bog'liq xatolar ko'payib bormoqda. Misol uchun, ba'zi o'qituvchilar o'quvchilarga oddiy so'zni yodlash yoki qoidani yodlash orqali o'rgatadi, natijada bu ularga umuman yordam bermaydi. Shuning uchun o'qituvchilar ta'lim jarayonida "notiqlik san'atiga (o'quv materialini tushunarli va ravon tilda bayon qila olish malakasiga) ega bo'lishi"[1: 22] muhim o'rin tutadi. Til o'rganishda o'qituvchi motivatsiya berish, darsga qiziqtirish va o'quvchi diqqatini bir joyga jalb qilishda muhim hisoblanadi. Bundan tashqari, o'qituvchilar til o'rganishda o'quvchilarga mos sharoit yaratish hamda ularning o'quv muammolari bilan shug'urlanishga yordam beradi.

Ko'pchilik yoshlarni qiynayotgan muammo ularning nutqi yoki yod olgan so'zlarini amalda qo'llay olmasliklari bilan bog'liq. Bundan tashqari, ular til o'rganish mashg'ulotlari paytida, so'zlashuv nutq jarayonini yuzaga keltiruvchi manalog va dialoglar tuzishga qiynalishadi. B.O'rinboyev fikricha, "so'zlashuv nutqini

xarakterlashda ko'zga tashlanadigan ikki tomon mavjuddir. Ulardan biri dialog bo'lsa, ikkinchisi monologdir" [2: 10]

Siz quydagi usullar orqali ularni bartarf etishingiz mumkin;

O'quv materiallarini tartibga soling. Til o'rganish haqida gap ketganda, tartibsizlik sizning eng yomon dushmaningiz bo'lishi mumkin. O'quv materiallaringiz hamma joyda bo'lsa, sizning bilimingiz ham tarqoq va bo'shliqlarga to'la bo'ladi. Ba'zan tartibni yaratish uchun ozgina harakat qilish kifoya. O'quv materiallaringizni toifalarga ajrating - masalan, grammatika, lug'at, yozish va boshqalar. Keyin ularni qog'ozlarga joylashtiring yoki ularni papkalarga bog'lang. Siz ijodiy yondashishingiz va hamma narsani belgilash uchun rangli qalamlar, postlar va stikerlardan foydalanishingiz mumkin. Bir nechta bo'sh daftarlarni sotib oling va ularni shaxsiy lug'atlarga aylantiring: har safar yangi so'zni o'rganganingizda, uni ta'rifi bilan birga yodlang.

O'zingizning doimiy zonangizdan chiqing. O'rganuvchilarning keng tarqalgan xatosi, ular o'zlari o'rganayotgan tilni real ssenariylarda ishlatishga majburlamaydilar. Ingliz tilida gapiradigan odamlar bilan iloji boricha ko'proq vaqt o'tkazishga harakat qiling. Mazkur holatda siz boshqa muhitda, ya'ni o'rganayotgan tilining atmosferasida mashq qilishga majbur bo'lasiz.

Xatolaringizdan saboq oling. Til o'rganish sekin jarayon. Agar siz tezda tushkunlikka tushsangiz va sizning irodangiz zaif holatda bo'lsa, tanqidni noto'g'ri qabul qilish oson. Fikr-mulohazalarni so'rash va tanqidni qadrlashni o'rganish, jarayonini tezlashtirish uchun xizmat qila oladigan eng yaxshi narsalardan biridir.

YouTube da har kuni videolarni tomosha qiling. Internetda til o'rganish uchun juda ko'p ajoyib manbalar mavjud. Ulardan biri dunyodagi eng yirik video almashish platformasi YouTube. To'g'ridan-to'g'ri til o'rganuvchilarga mo'ljallangan ta'lim mazmunidan tortib, ingliz tilida yaratilgan oddiy kontentgacha - bloglar kabi - sizni qiziqtiradigan narsani topasiz. Ayniqsa mashhur "Linguamarina", "English with Lucy" va boshqa kanallardan ham foydali ma'lumotlarni olish mumkin.

Sevimli kitoblaringizni ingliz tilida o'qing. O'qish - so'z boyligingizni boyitish va ingliz tilini chuqurroq o'rganishning eng yaxshi usullaridan biri. Agar siz qaysidir kitobni o'z ona tilingizda o'qigan bo'lsangiz, bu yanada foydali bo'ladi, sababi biror narsani tushunmasangiz, nima bo'lganini eslab qolishingiz va tahlil qilishingiz mumkin.

Ingliz tilini o'rganishingizga yordam beradigan ijtimoiy tarmoqlardagi akkauntlarni kuzatib boring. Biz har kuni ijtimoiy tarmoqlardan juda ko'p vaqt sarflaymiz, undan unumli foydalanishimiz ham mumkin. Ingliz tilini qiziqarli tarzda o'rganishingizga yordam beradigan ajoyib ijtimoiy media akkauntlari mavjud.

Bir nechta she'rlarni yod oling va ularni ayting. Talaffuz - ingliz tilini o'zlashtirishning eng muhim jihatlaridan biridir. Ingliz tilining qoidalarda juda ko'p istisnolar mavjud va ko'plab so'zlar tuzilish jihatidan farq qiladi. Mashq qilishning ajoyib usuli - she'rlar yoki qisqa hikoyalarni yoddan o'rganish va ularni do'stlaringiz va oilangizga aytib berishdir.

Ingliz tilida fikr yuritishga harakat qiling. Ko'chada yurganingizda ham, ovqatlanayotganingizda ham ingliz tilida o'ylang, xatto rejalarinigiz ham shunday bo'lishi kerak.

Jarayonga astoydil qiziqib yondashing. Siz til bilan bog'liq bo'lgan orzularinigizni maqsadlarinigizniq anniq qiling. Belgilangan joyga allaqachon yetib kelganinigizni orzu qiling va bu yutuqlarinigizdan zavqlaning!

Oksford ingliz tili testini topshiring. Ko'p mehnat talab qiladigan, biror narsaga erishmoqchi bo'lganingizda o'zingizni test orqali sinab ko'ring. Test natijasi qanday darajada ekanliginigizni aniqlash va tayyorgarlik ko'rish uchun muayyan muammoni bartaraf etish uchun ajoyib imkoniyat bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Til o'rganishda yuzga keladigan muammolar har bir o'rganuvchida ro'y berishi kelishi tabiiy hol. Buni qay darajada qabul qilish o'rganuvchining o'ziga va uning irodasiga bo'liq. Bu to'siqlarni yengib o'tishda bir qator usullarni keltirib o'tdik. Shularni hisobga olgan holda, till o'rganishdagi muammolarni bartaraf etish-dolzarb vazifa.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. “Xalq ta’limi” ilmiy -me’todik jurnali 2020 № 6, 22-bet//www.xtjurnali.zn.uz, <https://t.me/xalqtalimijn>
2. O’rinboyev B. Hozirgi o’zbek tilida voqativ gap kategoriyasi-T., 1972, 10-bet
3. “Zamonaviy ta’lim” ilmiy-amaliy ommabop jurnali 2022 №5(114), 28-bet
4. Learningenglishwithoxford.com (Oksford universiteti matbuoti)
//englishcollege.com (Ingliz tili kolleji) //harryclarktranslation.co.nz//Techthis.comkutubxonasi//akademik.edu saytlari